

A közterületen szolgáló rendőrök biztonságértelmezése, együttműködési készsége, és a közbiztonság problémáinak meghatározása Fejér vármegyében

Perception of safety and cooperativeness among police officers serving in public areas, and identification of public security problems in Fejér County

Budavári Árpád

Dr. PhD, kapitányságvezető, rendőrségi főtanácsos,
rendőr ezredes, Fejér Vármegyei Rendőr-
főkapitányság, Gárdonyi Rendőrkapitányság
budavaria@fejervar.gov.hu

Ruff Tamás

kutatási igazgató
Magyar Városkutató Intézet
truff@echomail.hu

Absztrakt

Cél: A szerzők Budavári Árpád doktori kutatásának részeként a Fejér Vármegyei Rendőr-főkapitányság közterületein szolgálatot teljesítő rendőrök körében 2020–2021-ben végzett kérdőíves felméréssel a rendőrök biztonságértelmezését és együttműködési készségét, valamint a Fejér vármegyei közbiztonsági problémák meghatározhatóságát vizsgálták.

Módszertan: A felmérés hipotézise szerint a rendőrségen tapasztalhatók a társadalom közösségeivel való kooperatív problémakezelés jegyei, és megragadhatók azok a beavatkozási szükségletek, amelyek következtében a rendőrség problémaérzékenysége és kooperatív kompetenciái fejleszthetők. A 310 fős mintán végzett felmérés eredményeit összevetették a 2016-ban Székesfehérváron egy 500 fős lakossági mintán végzett felmérés eredményeivel. Ennek segítségével felmérték, hogy a biztonság értelmezése és a biztonság szereplőinek megítélése mennyiben azonos és mennyiben tér el a két megkérdezett célcsoport között.

Megállapítások: A vizsgálat eredményeiből egyértelműen megállapítható a lakossággal való együttműködés fontosságának felismerése és a kooperáció iránti

A szerzők a kéziratot magyar nyelven nyújtották be. Benyújtás: 2022. 11. 05. Átdolgozás: 2023. 04. 05.
Elfogadás: 2023. 04. 10.

igény. Látható azonban, hogy ezt számos tényező hátráltatja. Megállapítható az is, hogy a rendőrség tagjai jelenleg nem ismerik el a közbiztonság rendőrségen kívüli intézményeinek jelentőségét és hatékonyságát. Ennek okainak feltárására további vizsgálatok szükségesek.

Érték: A kutatás eredménye a rendőrség és a lakosság véleményének összehasonlításával, a rendőrök együttműködési készségének feltárásával hozzájárul a rendőrség állapotdiagnózisának felállításához, a változtatási szükségletek megállapításához.

Kulcsszavak: közbiztonság, bűnmegelőzés, együttműködés, absztrakt rendőrség

Abstract

Aim: As part of Árpád Budavári's doctoral research entitled "*Chances of police reform and community-based*" policing, the authors conducted a survey in 2020–2021 among the police officers serving in the public areas of the Fejér County Police Headquarters, to investigate the policemen's understanding of security, their cooperativeness, and to identify of public security problems in Fejér county.

Methodology: The hypothesis of the survey is that the police show signs of cooperative problem solving with communities in society, and it is also possible to identify intervention needs that can improve the problem sensitivity and cooperative competences of the police. The results of the survey on a sample 310 policemen were compared with the results of a survey on a sample of 500 citizens in Székesfehérvár conducted in 2016, which was used to assess the extent to which the understanding of security and the perception of security actors are the same and the extent to which they differ between the two target groups.

Findings: The results of the survey clearly show the recognition of the importance of cooperation with the public and the demand for cooperation. It is observed, however, that this is hindered by several factors. It can also be concluded that members of police do not currently recognise the importance and effectiveness of public security institutions other than the police. Further research is needed to reveal the reasons behind this phenomenon.

Value: By comparing the opinions of the police with those of the public, and by revealing the willingness of police officers to cooperate, the research results will contribute to the diagnosis of the state of the police and to the identification of the needs for change.

Keywords: public safety, crime prevention, cooperation, abstract police

A kutatás háttere

E kutatási beszámoló Budavári doktori kutatásának empirikus adatfelvételen alapuló része. A kutatás fontos kérdése, hogy alkalmas-e a mai magyar rendőrség arra, hogy a társadalom közösségeivel együttműködve azonosítsa és kezelje a társadalom közbiztonsági problémáit. Az empirikus kutatás e kérdés megvizsgálásánál az alábbi hipotézisekből indul ki:

- a. A magyar rendőrség működésében, különösen a rendszerváltozás óta, tapasztalhatók a társadalom közösségeivel való kooperáció iránti nyitottság irányába mutató változások.
- b. A magyar rendőrség működésében kimutathatók a közösségre építő kooperatív problémakezelés jegyei, és megragadhatók azok a beavatkozási szükségletek, melyek következtében a rendőrség problémaérzékenysége és kooperatív kompetenciái fejleszthetők.

Az állásfoglalást két primer kutatás segíti elő. Az első egy kérdőíves felmérés, amely a Fejér megye közterületein szolgálatot teljesítő rendőrök biztonságértelmezését, együttműködési készségét vizsgálja, valamint azt, hogy a munkájuk során jelentkező közbiztonsági problémákat miként definiálják. Ezt követte a főkapitányság 18 vezetője (főkapitány, helyettesei, kapitányságvezetők, őrsparancsnokok, osztályvezetők) körében ugyanezt vizsgáló, félig strukturált interjúval végzett adatfelvétel. A most közölt beszámoló a kérdőíves kutatás eredményeit ismerteti.

Biztonságértelmezés, a közbiztonság és a közbiztonság szereplőinek megítélése témában Székesfehérvár lakossága körében 2016-ban felmérés készült a „Közbiztonság fejlesztése Székesfehérváron a településbiztonság és az ifjúságvédelem előtérbe helyezésével” című projekt keretében (BM-15-MA-0052), amelyet a Magyar Városkutató Intézet Kft. hajtott végre, megvalósítását pedig a Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács támogatta. A kutatás során 500 fő 18 év feletti székesfehérvári lakossal készült interjú, személyesen, standard kérdőívek segítségével. A mintába került személyeket véletlen valószínűségi eljárással választották ki, biztosítva azt, hogy minden lakos azonos eséllyel kerülhessen a mintába.

A rendőrök körében végzett felmérés tervezése során meghatározó szempont volt, hogy a téma szempontjából fontos kérdésekben biztosított legyen az összehasonlíthatóság a lakossági kutatás eredményeivel. Ennek természetesen vannak korlátai, hiszen a két kutatás területi lefedettsége nem azonos, az adatfelvételek időben különbözőek, azonban a lakosság részéről és a rendőrök részéről megnyilvánuló vélemények, attitűdök miatt fontos lehet; a más-más

megközelítmódból eredő véleménykülönbségekből sok mindent meg lehet határozni a jövő fejlesztései érdekében.

A kérdőívek megtervezését, összeállítását és az adatfelvételt Budavári Árpád, míg az adatok elemzését a 2016-os lakossági felmérést végző Magyar Városkutató Intézet Kft. munkatársa, Ruff Tamás végezte. A két szerző közül előbbi a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Rendészettudományi Doktori Iskolája, utóbbi a Soproni Egyetem Széchenyi István Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola hallgatója. Az adatok kiértékelése együttesen történt. A közös munka egyaránt lehetőséget teremtett a rendőrség és lakosság viszonyának szociológiai és rendészettudományi szempontból történő vizsgálatára. A rendőrségi kutatás eredményei – ahol erre lehetőség van – kiegészülnek a lakossági kutatás eredményeivel való összehasonlítással.

Módszertan

Az adatfelvételre 2020 novembere és 2021 júliusa között került sor. Az elhúzó adatfelvétel oka alapvetően a pandémiás helyzet volt, amelyben sok rendőr megbetegedett, elérésük nehézkessé vált, más részről folyamatosan igen magas leterheltség mellett dolgoztak a rendőrkapitányságok, így a kérdőívkitöltések időpont egyeztetésének, a kitöltések megszervezésének szintén jelentős időigénye volt. A kérdőívet végül 310 rendőr töltötte ki, ami a Fejér Vármegyei Rendőr-főkapitányság 443 fős közterületen szolgálatot teljesítő rendőri állományának 70%-a. A rendőrök a megye hat rendőrkapitányságán (Székesfehérvár, Dunaújváros, Bicske, Mór, Sárbogárd és Gárdony), valamint a vármegyei rendőr-főkapitányság szervezetében dolgoznak.

A mintául választott Fejér Vármegyei Rendőr-főkapitányság feladatait, létszámát, illetékességi területét tekintve tipikus a 19 magyar vidéki területi rendőri szervezet között, ezért jól reprezentálja a magyar rendőrség általános állapotát. A Fejér Vármegyei Rendőr-főkapitányság vezetője a kutatást engedélyezte, eredményeit megismerte. Mindemellett Budavári Árpád több évtizede ebben a szervezetben szolgál, amely kétségtelen előnyei mellett – hely- és személyismeret, elfogadottság stb. – komoly kutatásetikai dilemmát is okozott. Vajon befolyásolja-e a felmérés eredményeit az a körülmény, hogy az adatfelvételt a főkapitányságon dolgozó egyik vezető végzi? Az objektivitás érdekében a kutató a Google Forms felületen készített kérdőívben teljes anonimitást biztosított, másrészt minden szervezeti egységnél megjelent, ahol a kérdőívet kitöltötték, és személyesen biztosította kollégáit az anonimitásról, egyben tájékoztatta őket arról is, hogy a kutatás önkéntes. A részvételi arány azt igazolja, hogy a rendőrök

bizalommal töltötték ki a kérdőívet, szóban sem jelezték aggályaikat, és az érvénytelen kitöltések száma – egy ilyen volt – sem ad okot arra következtetni, hogy bizalmatlanságból adtak volna érvénytelen válaszokat.

A kutatási beszámolóban közölt adatok hibahatára 95%-os megbízhatósági szinten és az egyes kérdésekre válaszolók számától függően binomiális (két kategóriás) kérdések esetében $\pm 1,9 - 3,1\%$. Ez azt jelenti, hogy az általunk mért eredmények legfeljebb ennyivel térnek el attól az eredménytől, amit akkor kapnánk, ha minden Fejér vármegye közterületén szolgálatot teljesítő rendőrt megkérdeznénk. Az adatelemzést SPSS programmal végeztük.

Egyes kérdéseknél azt kértük, hogy értékeljenek állításokat, minősítsenek társadalmi cselekedeteket, problémákat, intézményeket négy-, illetve ötfokú skálán. E kérdéseknél a kapott értékeket egy százfokú skálára számoltuk át, ahol a százas értéket az jelentette volna, ha az adott kérdésre minden válaszoló egyöntetűen a maximális, a nullát pedig az, ha a minimális pontszámot adja. A határ az ilyen százfokú skálákon az ötven pont. Az ez alatti érték általában negatív véleményt (bizalmatlanságot, elégedetlenséget, ellenszenvet stb.), míg az e feletti érték pozitív véleményt jelez.

Fontos körülmény, hogy a felmérés a lakossági és rendőrségi vélemények közötti különbségek mögöttes okainak vizsgálatára nem tért ki. Célja nem is ezek megállapítása volt, hanem az, hogy a rendőrség biztonságértelmezéséről, együttműködési készségéről empirikus adatfelvételen alapuló helyzetképet adjon.

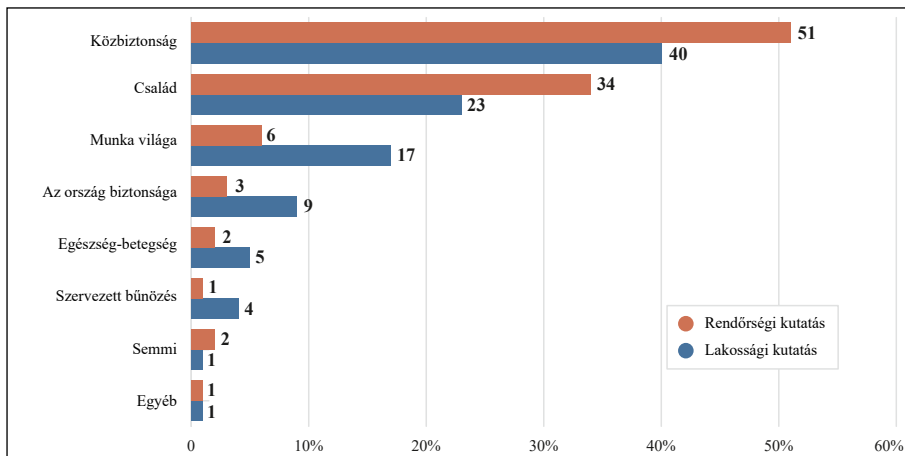
Biztonságfogalom

A biztonság szóhoz az emberek többféle fogalmat, érzést vagy tapasztalatot társítanak. A rendőrök feléne a közbiztonság jut először eszébe a szóról, egyharmaduknak a családdal kapcsolatos benyomások, 6%-uknak a munka világa, 3%-nak pedig az ország biztonsága. A rendőrök 1–2%-ának a fentiekén túl az egészség vagy a szervezett bűnözés.

Összehasonlítva ezt a székesfehérvári lakosok véleményével látható, hogy hasonló asszociációk jelennek meg a lakosoknál is, bár arányukat tekintve vannak különbségek. A fehérváriak 40%-ának a közbiztonság jut eszébe, további 23%-nak pedig a család, például a családi béke. A munka világa, vagyis a biztos megélhetés, a munkanélküliség a válaszadók 17%-ának jut eszébe elsősorban. Ezen felül a fehérvári civileknek az ország biztonsága, az egészség-betegség és a szervezett bűnözés jut még eszébe a biztonságról (1. számú ábra).

1. számú ábra

A biztonság szót hallva mi az, ami elsőként eszébe jut?

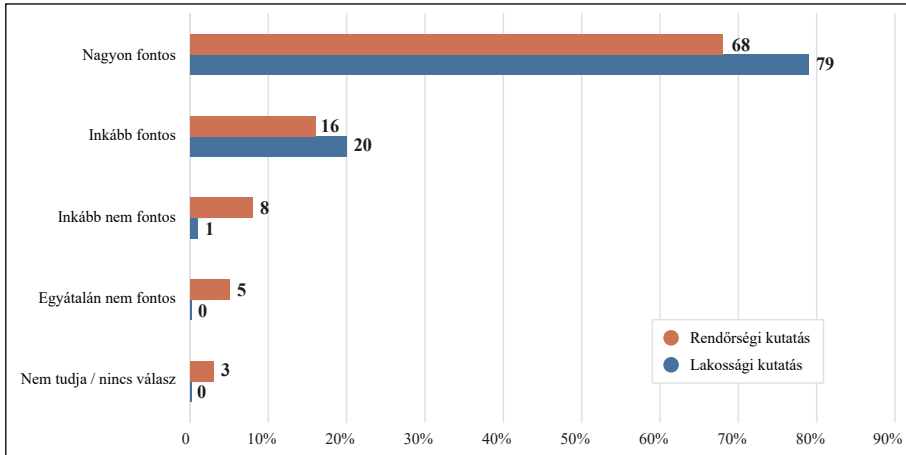
Forrás. A szerzők saját szerkesztése.

Rendvédelmi és igazságügyi intézmények megítélése

Mindkét kutatás hangsúlyos része volt annak megválaszolása, hogy a különböző rendvédelmi szervek, intézmények milyen fontosak a megkérdezettek szerint. Mind a rendőrök, mind a fehérvári lakosság többsége szerint nagyon fontos intézmény hazánkban a rendőrség, amely a rendőrség állományában dolgozók kétharmada, a lakosok több mint háromnegyede szerint nagyon fontos intézmény. A rendőrök további 16%-a, a lakosok egyötöde szerint inkább fontos szereplő. Figyelemre méltó különbség, hogy a rendőrök 13%-a, míg a megkérdezett fehérváriak mindössze 1%-a nem tartja fontos intézménynek hazánkban a rendőrséget (2. számú ábra). További elemzést igényelhet, hogy a rendőrséget nem fontos intézménynek tartó rendőrök legnagyobb részt a Székesfehérvári és a Dunaújvárosi Rendőrkapitányság állományából kerültek ki.

2. számú ábra

A rendőrség fontosságának megítélése

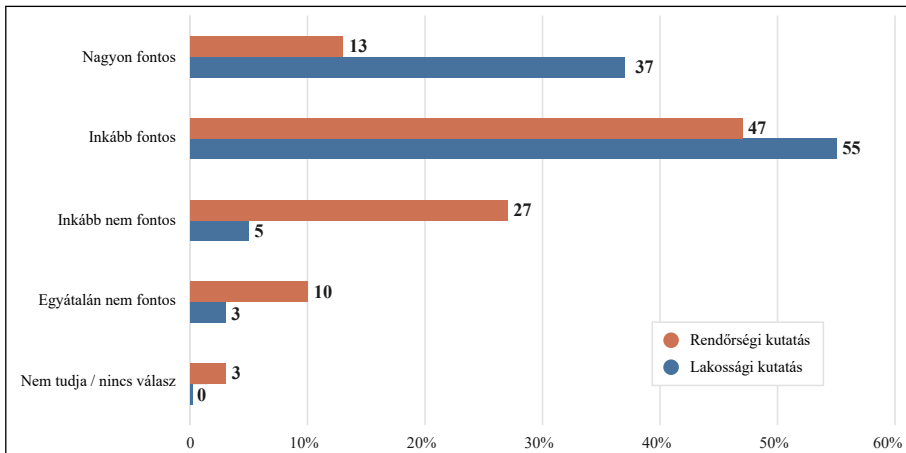

Forrás. A szerzők saját szerkesztése.

A polgárőrség fontosságára irányuló kérdésünknel a rendőrségi dolgozók 60%-a, a lakosok 92%-a tartja fontosnak, míg az előbbi csoport 37%-a, utóbbiak 8%-a gondolta úgy, hogy nem fontos intézmény hazánkban a polgárőrség (3. számú ábra).

3. számú ábra

A polgárőrség fontosságának megítélése

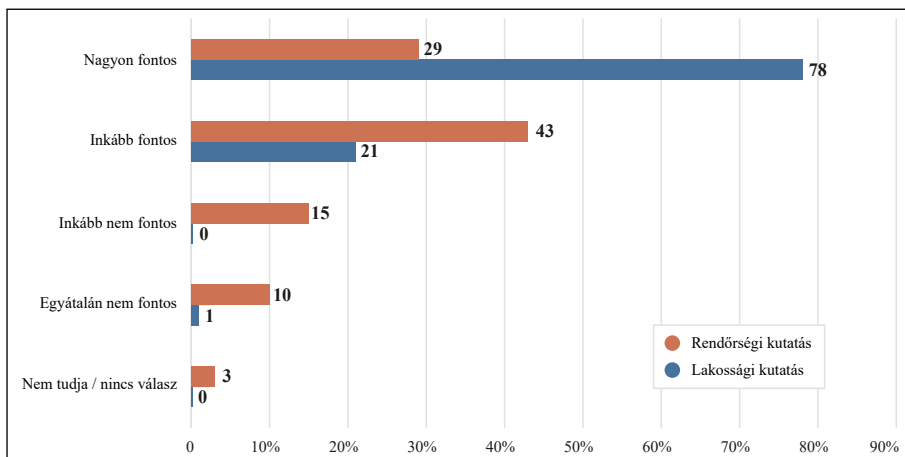
Forrás. A szerzők saját szerkesztése.

Az áldozatsegítő szolgálat jelenlétéről Székesfehérvár felnőtt lakosságának 44%-a hallott.

A megyei rendőrök itt is a lakosokhoz képest kisebb arányban tartják fontos intézménynek az áldozatvédelmi szolgálatot. A rendőrök 29%-a nagyon fontosnak, 43%-a inkább fontosnak tartja ezt a tevékenységet, negyedük pedig inkább nem vagy egyáltalán nem tartja fontosnak (4. számú ábra).

4. számú ábra

Az áldozatvédelmi szolgálat fontosságának megítélése

Forrás. A szerzők saját szerkesztése.

A helyi közbiztonsági szereplők hatékonyságának megítélésében a rendőrséggel kapcsolatban közel hasonló véleményeket láthatunk a két célcsoport között. Mind a rendőrök, mind a székesfehérváriak összesítve 80-80%-ban tartják hatékonynak a rendőrséget a településeken, bár látszik az is, hogy nagyon hatékonynak kisebb arányban gondolják a fehérváriak, mint a rendőrök.

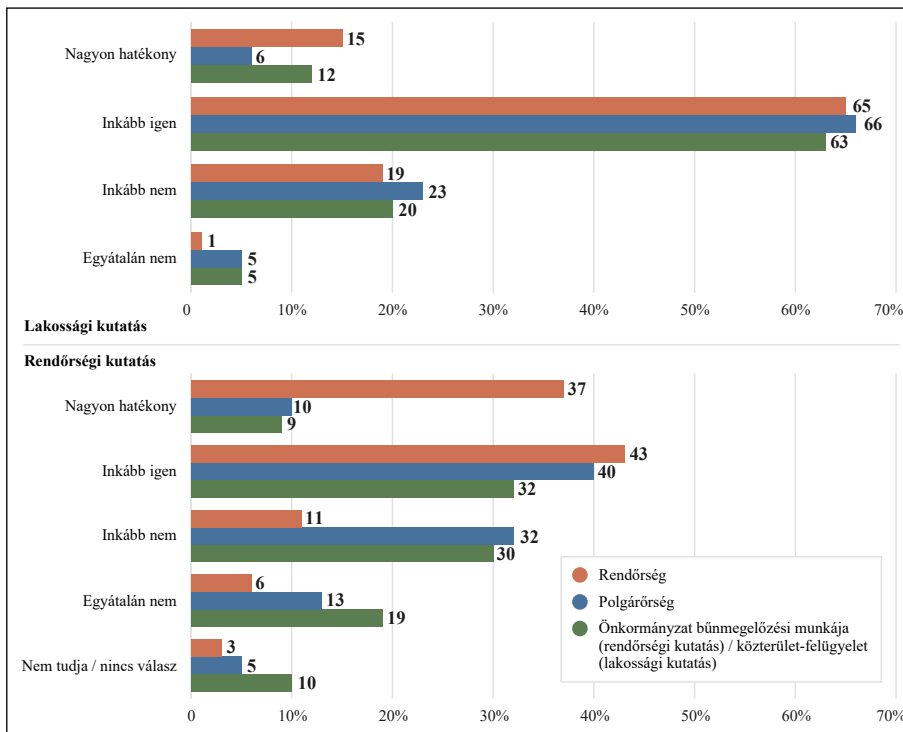
A polgárország hatékonyságának megítélésében nagyobbak a véleménykülönbségek. A székesfehérváriak 72%-a nagyon vagy inkább véli úgy, hogy hatékony a munkájuk, ezzel a rendőrök fele ért csak egyet. A rendőrök 45%-a szerint inkább nem vagy egyáltalán nem hatékonyak, míg ugyanezen a véleményen van a fehérváriak 28%-a.

A rendőrök 41%-a tartja hatékonynak az önkormányzatok bűnmegelőzési munkáját, 49%-uk inkább nem vagy egyáltalán nem tartja annak, és minden tizedik rendőr bizonytalan a kérdés megítélésében.

A lakossági kutatásban a közterület-felügyelet hatékonyságával a lakosok 75%-a inkább elégedett, 25%-a pedig nem (5. számú ábra).

5. számú ábra

A rendőrség, a polgárőrség, az önkormányzati bűnmegelőzés és a közterület-felügyeleti munka hatékonyságának megítélése

Forrás. A szerzők saját szerkesztése.

A szolgálati hely szerint szignifikáns kapcsolat észlelhető. Leginkább a Móri és a Gárdonyi Rendőrkapitányságon elégedettek az alkalmazottak a hatékonysággal, míg az elégedetlenek aránya a Dunaújvárosi és Székesfehérvári Rendőrkapitányságon dolgozók körében a legmagasabb.

Közbiztonsággal kapcsolatos vélemények

Azt is vizsgáltuk, hogy a településeken bizonyos szociális és közbiztonsági kérdésekben hogyan változott a helyzet az elmúlt években. Megkérdeztük, hogy az elmúlt öt évben inkább javult, romlott vagy változott-e egyáltalán a helyzet. A kapott válaszokat mérlegindexszé konvertáltuk, -100 és +100 közötti értékkel

jellemezve, hogy az adott településre jellemző tényező milyen irányba változott az elmúlt öt évben. A negatív értékek romlást, a pozitív értékek javulást, míg a nullához közeli értékek változatlanságot fejeznek ki.

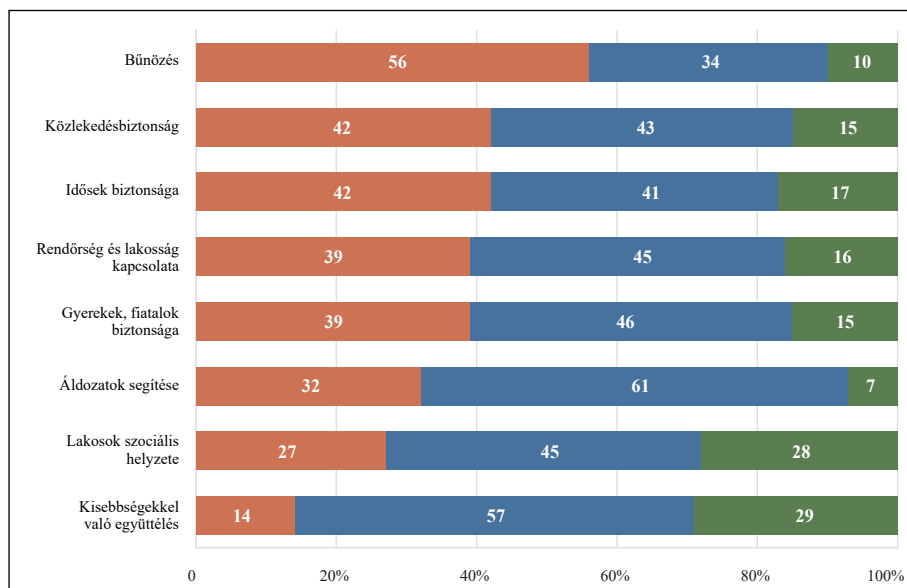
E kérdések esetében a rendőrség és a fehérvári lakosság körében végzett felmérés összevetésének értékelésénél fontos kiemelni, hogy amíg a lakossági felmérés 2016-ban készült, addig a közterületen dolgozó rendőrök körében döntően 2021-ben került sor az adatfelvételre. Ez idő alatt a regisztrált bűncselekmények száma 290 ezerről 154 ezerre csökkent, ami a közbiztonság szubjektív megítélésében is nyomot hagyhatott (URL1).

A rendőrök több mint fele a közbiztonság javulását érzékelt az elmúlt öt évben, körülbelül 40%-uk az idősek biztonsága, a közlekedésbiztonság terén, a rendőrség és a lakosság kapcsolatában, valamint a gyerekek, fiatalok biztonsága terén. Az áldozatok segítése, a lakosok szociális helyzete és a kisebbségekkel való együttélés területén javulást maximum a rendőrök egyharmada érzékelt.

Romlást leginkább a kisebbségekkel való együttélés és a lakosok szociális helyzete területén érzékelték a Fejér megyei rendőrök, stagnálást pedig az áldozatsegítés területén (6. számú ábra).

6. számú ábra

A biztonságérzetet befolyásoló közbiztonsági és szociális tényezők változása az elmúlt öt évben a megkérdezettek véleménye alapján (N=310)

Forrás. A szerzők saját szerkesztése.

Ha részletesebben vizsgáljuk az egyes területek változásának irányát, láthatjuk, hogy a rendőrség állományába tartozók két területen látnak összesítve romlást, míg a lakosok ennél jóval több téren. A rendőrök véleménye szerint a legnagyobb javulás a bűnözés, a közlekedésbiztonság és az idősek biztonsága területén történt. A szolgálati hely relevanciáját vizsgálva a bűnözés területén láthatunk statisztikai értelemben szignifikáns kapcsolatot, a Gárdonyi és a Sárbogárdi Rendőrkapitányság területén dolgozó rendőrök érznek leginkább javulást.

A fehérváriak szerint leginkább a szociális helyzet romlott és az áldozatok segítése javult az elmúlt öt évben.

Bűnmegelőzési attitűdök

A lakosok nagy része, 97%-a egyetért azzal, hogy össze kell fognia az egy utcában élőknek a biztonság érdekében, ugyanezt a véleményt osztja a Fejér megyei rendőrök 84%-a is. A vagyontárgyaik védelmét a lakosok 95, míg a rendőrök 78%-a tekinti a tulajdonosok feladatának. A fehérváriak 88%-a gondolja úgy, hogy ha a rendőrség nem tudja megvédeni a lakosokat és vagyontárgyaikat, akkor az embereknek joguk van ehhez mindenáron. Ezt hasonlóan gondolja a rendőrök 74%-a. A lakosok 90%-a állítja, hogy ahol ő lakik, ott megfelelően vigyáz mindenki az értékeire, ezzel a rendőrök közül csak 61% ért egyet.

A fehérvári polgárok valamivel több mint 70%-a szerint a városban élő gyermekek biztonságban vannak, a rendőrök 87%-a gondolja ezt hasonlóan. A fehérváriak mindössze 6%-a nyilatkozott úgy, hogy van olyan ember a szomszédságában vagy környezetében, akitől fél, a rendőrök 14%-a mondta ugyanezt.

A lakosok 22%-a szerint a jelenlegi büntetési rendszer nem elég szigorú, ugyanígy vélekedik minden negyedik rendőr.

A halálbüntetés visszaállítását a polgárok 57 és a rendőrök 65%-a támogatná a különösen súlyos bűncselekmények esetén. A jelenlegi büntetési rendszer elrettentő erejével a lakosok többsége nincs megelégedve, az 50 pont alatti értékek inkább a csalódottságot jelzik.

A székesfehérváriak szerint a vagyonsbiztonság javítása érdekében a legfontosabb a büntetések szigorítása és a térfigyelő kamerák felszerelése. Ezt a két intézkedést támogatják legnagyobb arányban a rendőrök is. A fehérváriak nagy arányban tartják fontosnak a segélyhívó rendszer és kivonuló szolgálat megszervezését, illetve azt, hogy az emberek jobban vigyázzanak értékeikre. A lakosok szerint fontos lenne a rendőri jelenlét fokozása, a mezőőrség felállítása és az is, hogy az emberek figyelmesebbek legyenek saját és szomszédjaik értékeire,

valamint, hogy a bűnelkövetők tegyék jóvá a kárt. E tényezők mindegyikét a lakosok 90% fölötti aránya szorgalmazná.

Önkormányzati rendőr munkába állítását a lakosok 90%-a, a rendőrség állományának megerősítését 88%-a, a polgárőrség létszámának növelését pedig 83%-uk tartja fontosnak.

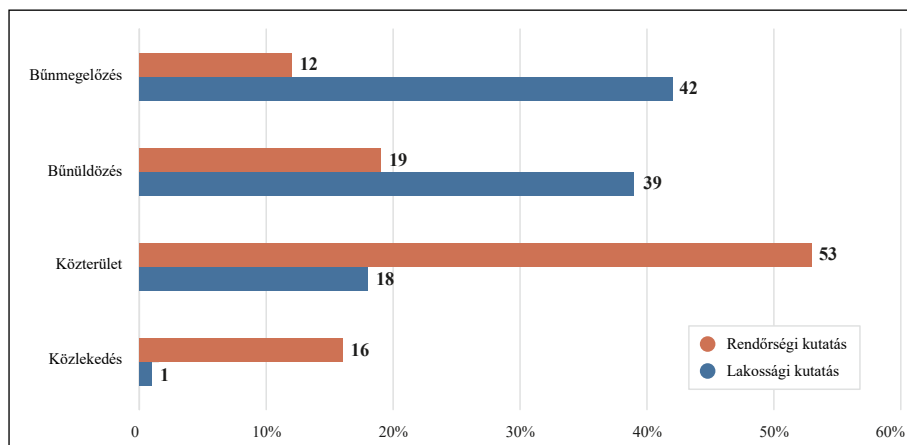
A rendőrök minimum 90%-a támogatja azt, hogy a bűnelkövetők tegyék jóvá a kárt, a rendőrség állományát erősítsék meg, fokozzák a rendőri jelenlétet, illetve, hogy a szomszédok jobban figyeljenek egymásra. Az önkormányzati rendőr munkába állítását 46%-uk, a polgárőrség létszámának növelését 53%-uk tartja fontosnak a vagyonbiztonság javítása érdekében.

A székesfehérvári lakosság 42%-a igényelné a fokozott rendőri fellépést a bűnmegelőzés területén, 39%-uk a bűnüldözés területén, a közterületek esetében 18%-uk, a közlekedésben pedig 1%-uk.

E kérdésben nagy különbséget láthatunk a két célcsoport között, mivel nemcsak arányaiban, hanem a sorrendiségben is másra helyeznék a hangsúlyt a rendőrök. Több mint felük szerint elsősorban a közterületen kellene fokozni a rendőri fellépést, 19%-uk szerint a bűnüldözés, 16% szerint a közlekedés és 12% szerint a bűnmegelőzés területén (7. számú ábra).

7. számú ábra

Fokozottabb rendőrségi fellépést igénylő területek a megkérdezettek véleménye alapján

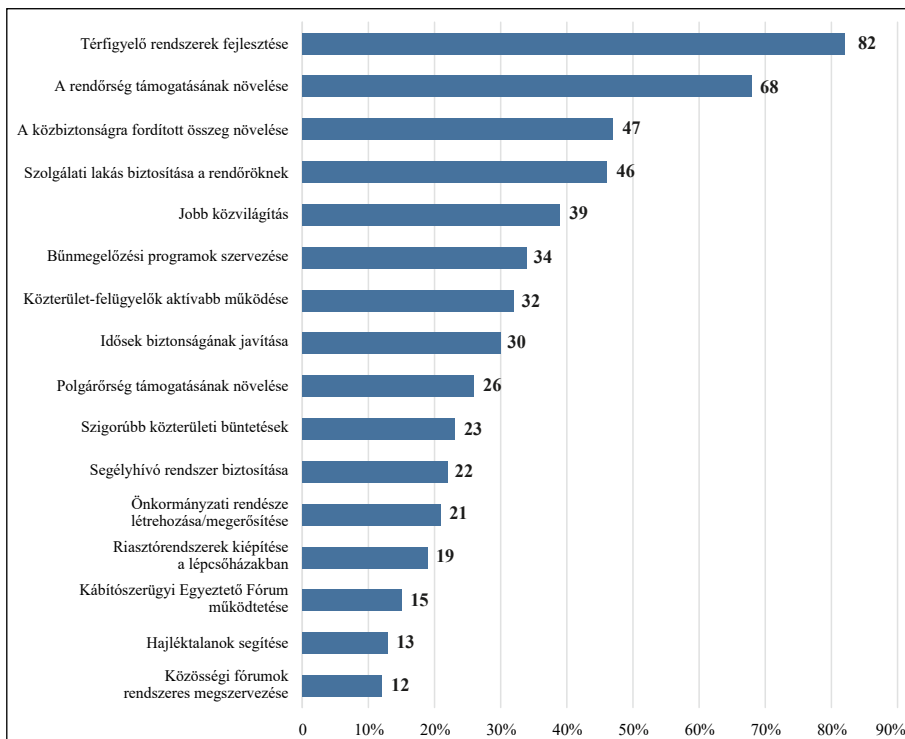
Forrás. A szerzők saját szerkesztése.

A rendőrségi kutatás arra is kiterjedt, hogy mit gondolnak arról, mely területeken lenne szükséges fejleszteni az önkormányzatok közbiztonsági tevékenységét. Számos megadott szempont közül kellett kiválasztani azt, amit fontosnak tartanak.

A rendőrök túlnyomó többsége a térfigyelő rendszerek fejlesztését tartja fontosnak (82%), kétharmaduk a rendőrség támogatásának növelését, 46–47%-uk a közbiztonságra fordított összeg növelését, valamint a rendőröknek nyújtott szolgálati lakást. Legkevésbé a közösségi fórumok megszervezésére, a hajléktalanok segítésére és a Kábítószerügyi Egyeztető Fórumok működtetésére kel-
lene helyezni a hangsúlyt (8. számú ábra).

8. számú ábra

Az önkormányzatok közbiztonsági tevékenységének fejlesztendő területei a megkérdezett rendőrök szerint

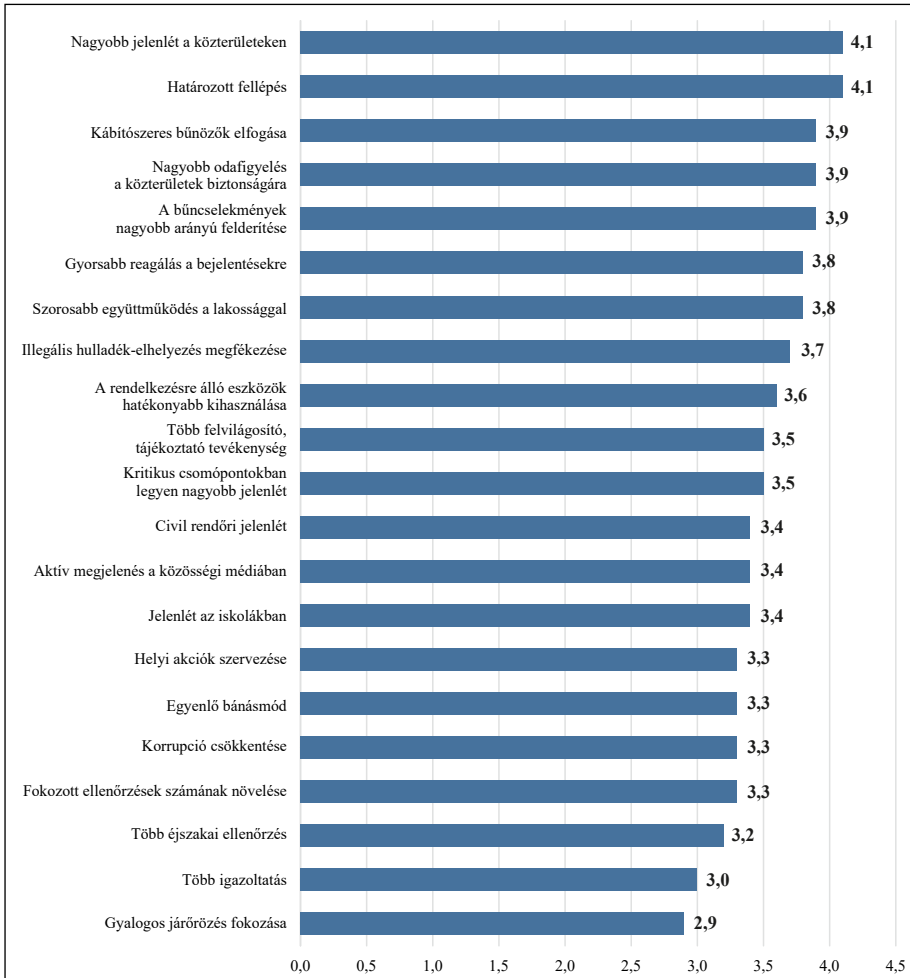

Forrás. A szerzők saját szerkesztése.

A rendőrök szerint a biztonságérzet növeléséhez leginkább azzal lehet hozzájárulni, ha nagyobb rendőri jelenlét és határozottabb fellépés tapasztalható. Az is fontos, hogy a kábítószeres bűnözőket elfogják, jobban figyeljenek a közterületek biztonságára, és a bűncselekményeket nagyobb arányban derítsék fel. Véleményük szerint legkevesebb hatása a gyalogos járőrözésnek, a több igazoltatásnak és az éjszakai ellenőrzések fokozásának van (9. számú ábra).

9. számú ábra

Az egyes intézkedéstípusok hozzájárulása a lakosság biztonságérzetéhez a megkérdezett rendőrök szerint (N=310)

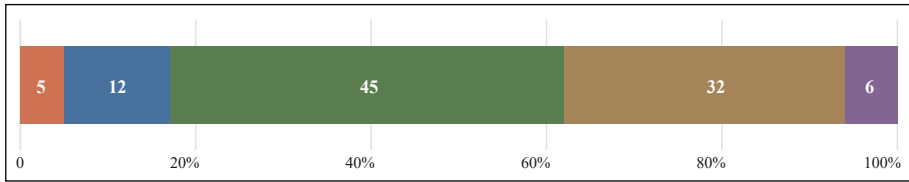

Forrás. A szerzők saját szerkesztése.

A megyei rendőrök 38%-a szerint kielégíti a rendőrség tevékenysége a lakosság igényeit, 17%-uk szerint nem, és 45%-uk fogalmazott meg „is-is” véleményt. Ötfokozatú skálán 3,2 pont a kapott válaszok átlagértéke, tehát úgy gondolják, hogy a lakosság közbiztonsággal kapcsolatos igényeit kielégíti a rendőrség (10. számú ábra).

10. számú ábra

A rendőrségi tevékenységek a lakosság közbiztonsággal kapcsolatos igényeihez való hozzájárulásának mértéke a megkérdezett rendőrök szerint (N=310)

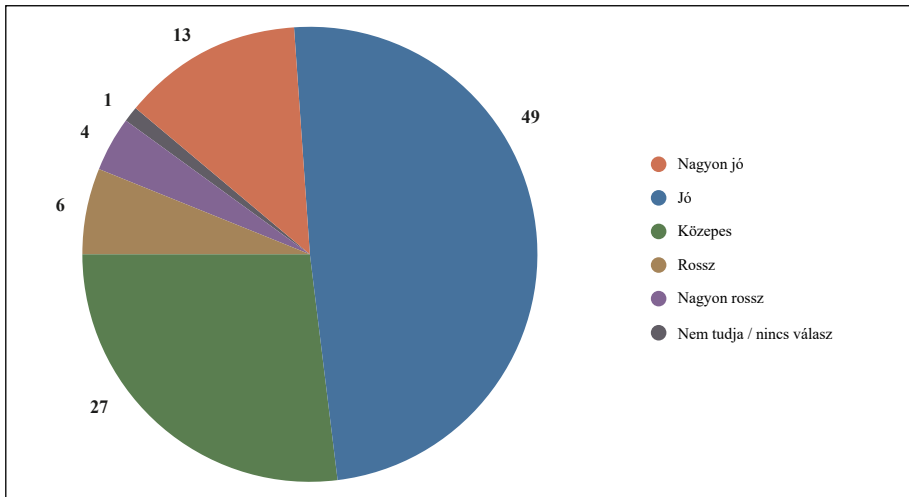

Forrás. A szerzők saját szerkesztése.

A rendőrök összességében jónak ítélik meg területük közbiztonságát, 13%-uk nagyon jónak, 49%-uk jónak mondta azt. Közepes szintűnek 27% gondolja, rossznak vagy nagyon rossznak 10%-uk (11. számú ábra).

11. számú ábra

A közbiztonság megítélése a rendőrkapitányságok illetékességi területén a megkérdezett rendőrök szerint (N=310)

Forrás. A szerzők saját szerkesztése.

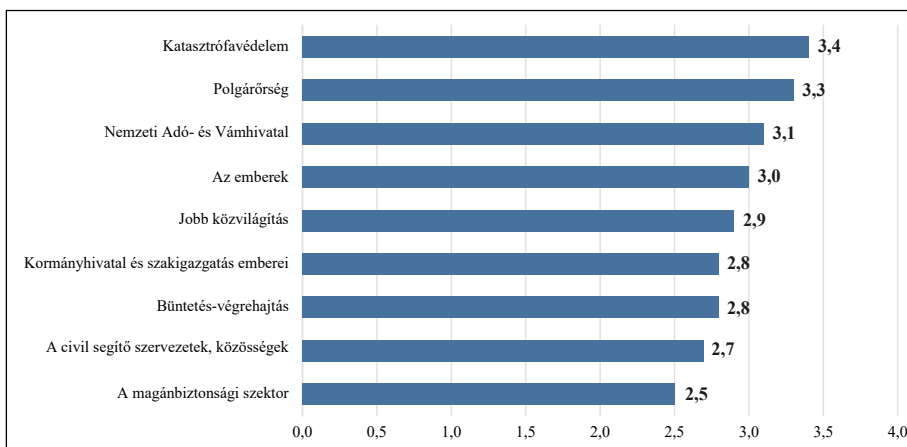
Együttműködési készség

A közbiztonság helyzetét a két megyei jogú városban tartják nagyobb arányban rossznak a munkatársak, nagyon jónak tartják a Gárdonyi és a Móri Rendőrkapitányságon dolgozók.

A mindennapi munkában leginkább a katasztrófavédelmet, másodsorban a polgárőrséget, harmadsorban az önkormányzatokat tartják legnagyobb segítségnek. Ezeket a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, az emberek, a Kormányhivatal és a büntetés-végrehajtás követi. A rendőrök úgy gondolják, hogy legkevésbé a magánbiztonsági szektor és a civil szervezetek támogatják a napi munkájukat (12. számú ábra).

12. számú ábra

Egyes szervek és közösségek szerepe a mindennapi rendőri munka támogatásában a megkérdezett rendőrök szerint (N=310)

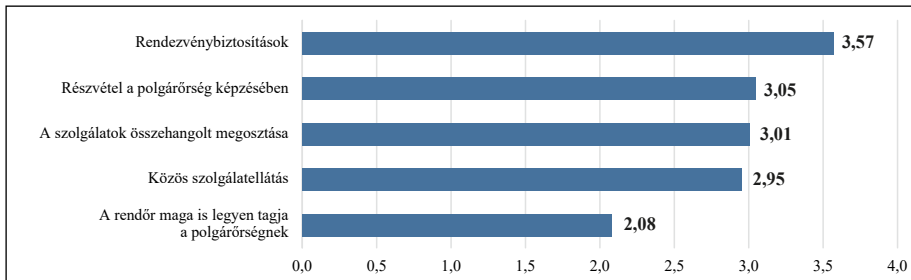

Forrás. A szerzők saját szerkesztése.

A polgárőrséggel való együttműködésből legfontosabbnak a rendezvények biztosítását tartják a megye rendőrei. Fontosnak ítélik azt is, hogy részt vegyenek a polgárőrök képzésében, valamint azt, hogy a szolgáltatásokat összehangolják. Kevésbé gondolják fontosnak a közös szolgálatellátást, legkevésbé pedig azt, hogy a rendőr legyen maga is tagja a polgárőrségnek (13. számú ábra).

13. számú ábra

A polgárőrökkel való együttműködés egyes módozatainak fontossága a megkérdezett rendőrök szerint (N=310)

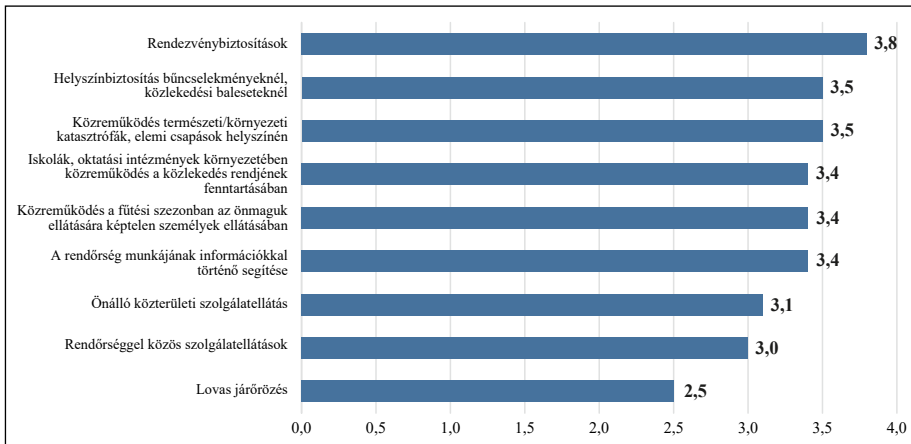

Forrás. A szerzők saját szerkesztése.

Saját tapasztalataik alapján a polgárőrök leginkább a rendezvények biztosítása területén és a bűncselekmények vagy közlekedési balesetek helyszínbiztosításai során, valamint a természeti, környezeti katasztrófák esetén segítik munkájukat. Közepesen hatékonyak az oktatási intézmények környezetében a közlekedés rendjének fenntartásában, az egyedül élők ellátásában és a rendőrök információval ellátásában, legkevésbé pedig a lovas járőrözés, a közös vagy önálló szolgálatellátás során (14. számú ábra).

14. számú ábra

A polgárőri tevékenység hatékonyságának megítélése az egyes tevékenységi köröket érintően

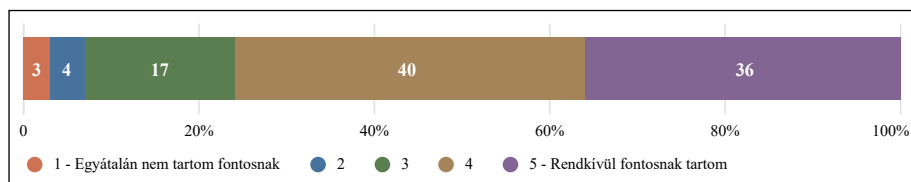

Forrás. A szerzők saját szerkesztése.

Rendőreink több mint egyharmada rendkívül fontosnak tartja, további 40%-uk pedig szintén fontosnak tartja, hogy a munkája során ápolja a lakossági kapcsolatait. Kicsi azok aránya, akik egyáltalán nem vagy inkább nem tartják ezt fontosnak, és a skála közepén lévő véleményt a rendőrök 17%-a osztja. Öt-fokozatú skálán az átlagérték 4,0, ami azt jelenti, hogy összességében fontosnak vélik a lakossági kapcsolatok ápolását (15. számú ábra).

15. számú ábra

A lakossággal (civil szervezetekkel, közösségekkel) való kapcsolat fontosságának megítélése a közterületi munka során

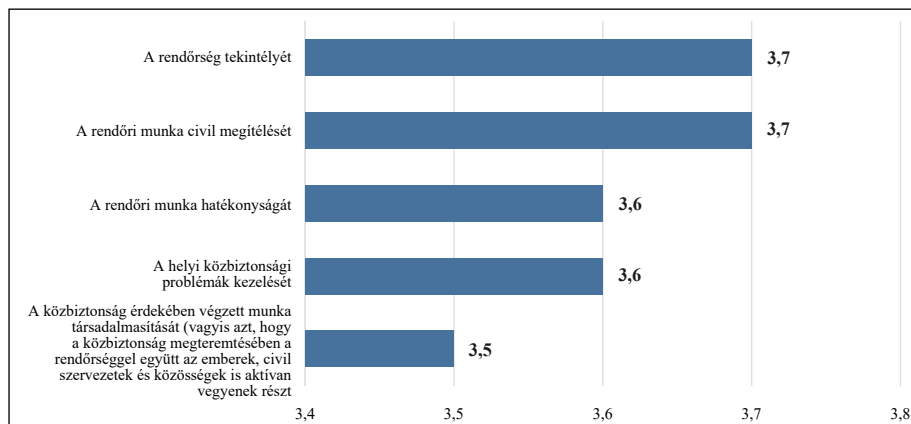

Forrás. A szerzők saját szerkesztése.

A válaszok alapján azért is fontos a lakossággal ápolni a kapcsolatot, mert növeli a rendőrség tekintélyét és javul a rendőri munka megítélése. Növekszik a rendőri munka hatékonysága is, javítja a helyi közbiztonsági problémák kezelését, végül a közbiztonság ügyének társadalmasításához is hozzájárul (16. számú ábra).

16. számú ábra

A lakossággal (civil szervezetekkel, közösségekkel) való kapcsolat befolyásának mértéke a rendőri munkával kapcsolatos egyes területekre (N=310)

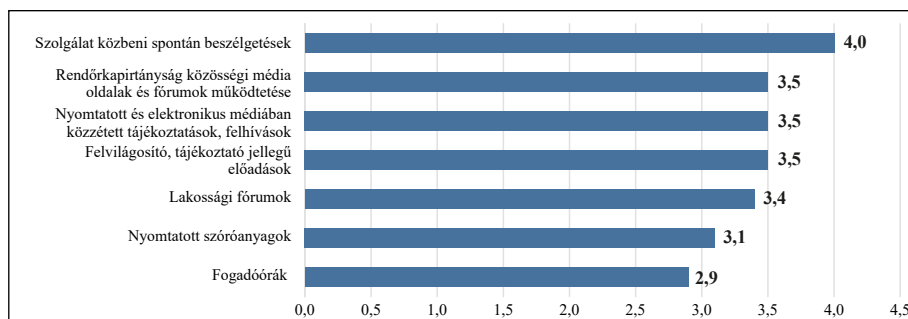

Forrás. A szerzők saját szerkesztése.

A lakossági kapcsolatok ápolására legjobb eszközként a szolgálat közbeni spontán beszélgetéseket tartják, ezt követi a média használata és a tájékoztató előadások tartása. A lakossági fórumokat és a nyomtatott szóróanyagokat kisebb mértékben vélik hatékonynak, legkisebb hatékonyságúnak pedig a fogadóórákat tartják (17. számú ábra).

17. számú ábra

A lakossággal (civil szervezetekkel, közösségekkel) való kapcsolattartás egyes eszközeinek hatékonysága a megkérdezett rendőrök szerint (N=310)

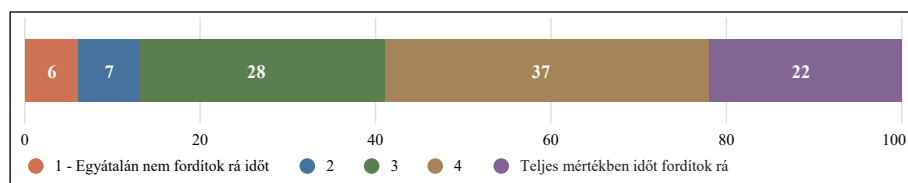

Forrás. A szerzők saját szerkesztése.

Többségük úgy véli, hogy megfelelő mennyiségű időt fordít a lakossággal történő kapcsolat ápolására, öt fokú skálán az átlagérték 3,61 pont. Leginkább a Sárbovárdi, Móri és Gárdonyi Rendőrkapitányság munkatársai vélik így, legkevésbé pedig a Fejér Vármegyei Rendőr-főkapitányságon dolgozó, valamint a székesfehérvári és bicskei rendőrök. Beosztás alapján a körzeti megbízottak érzik úgy, hogy közel annyi időt fordítanak rá, amennyi szükséges (18. számú ábra).

18. számú ábra

A lakossággal (civil szervezetekkel, közösségekkel) való kapcsolattartásra szánt idő mértéke a megkérdezett rendőrök szerint (N=310)

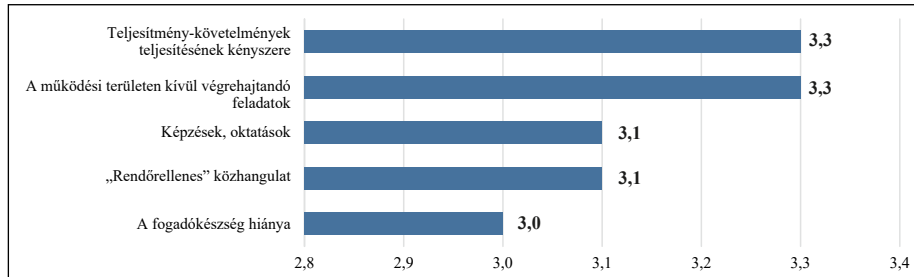

Forrás. A szerzők saját szerkesztése.

A kapcsolattartásban leginkább a teljesítménykövetelmények teljesítésének kényszere és a működési területen kívül végrehajtandó feladatok akadályozzák őket. A képzéseket és oktatásokat, illetve a „rendőrelles” közhangulatot szintén említették. A fogadókészség hiánya nem tűnik hátráltató tényezőnek (19. számú ábra).

19. számú ábra

Egyes tényezők akadályozó szerepének mértéke a lakossággal (civil szervezetekkel, közösségekkel) való kapcsolattartás szempontjából (N=310)

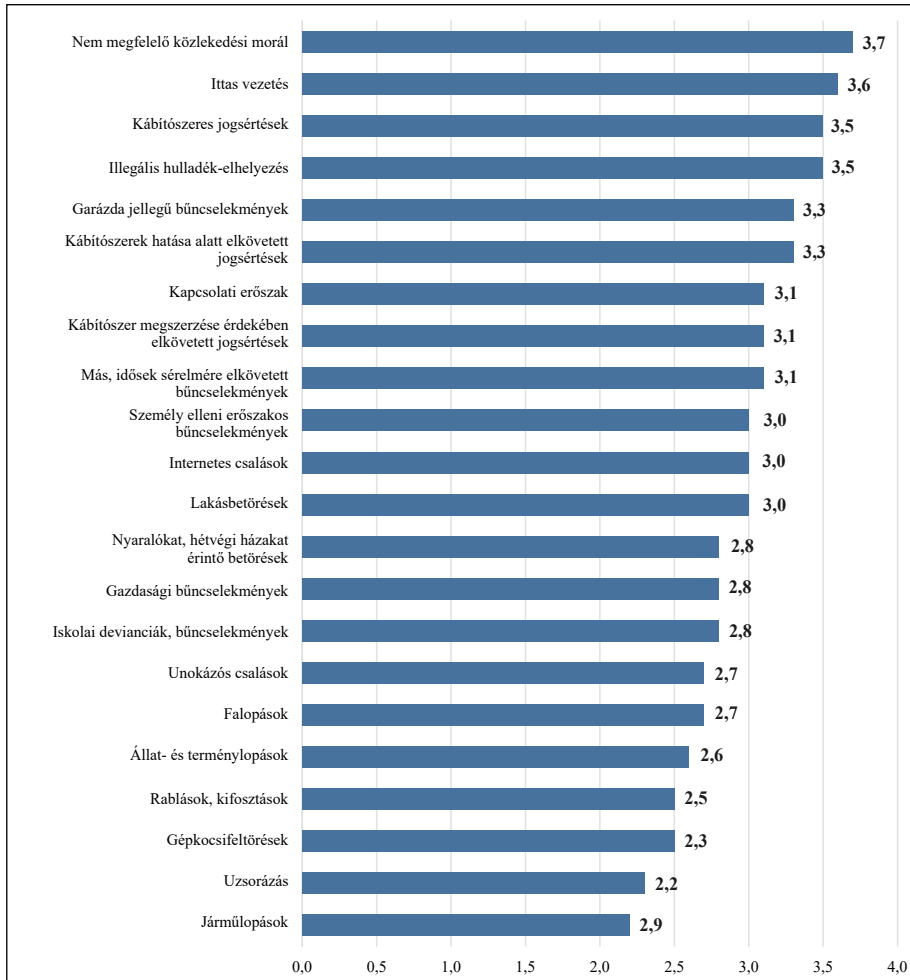

Forrás. A szerzők saját szerkesztése.

Szolgálati helyükön a legnagyobb közbiztonsági problémának a nem megfelelő közlekedési morált jelölték meg a válaszadók. Ezt követi az ittas vezetés. A kábítószeres jogsértések és az illegális hulladékelhelyezés is fontos problémaként jelenik meg. Legkisebb gondnak a járműlopásokat érzékelik, az uzsorázást és a gépkocsifeltöréseket szintén kisebb mértékűnek vélik (20. számú ábra).

20. számú ábra

Közbiztonsági problémák súlyossága a megkérdezett rendőrök szolgálati helyén (N=310)

Forrás. A szerzők saját szerkesztése.

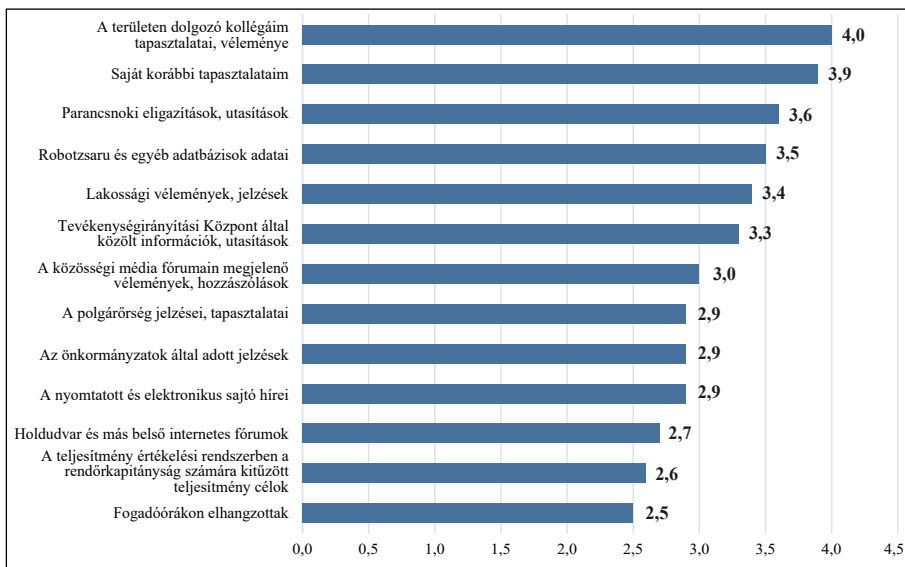
A lakásbetörések szignifikáns módon a Dunaújvárosi Rendőrkapitányság területén jelentenek nagyobb közbiztonsági problémát, az illegális hulladékéltelhelyezés a gárdonyi és bicskei területen. Más problémákat leginkább a bicskei és a dunaújvárosi rendőrök jeleztek.

A napi közterületi munkához szükséges információkat elsősorban a területen dolgozó kollégáktól szereznek. Fontos forrásként jelennek meg a korábbi tapasztalatok és a parancsnoki eligazítások is. Kiemelt szerepe van a Robotzsarunak, az

egyéb belső adatbázisokban lévő adatoknak, de a lakossági véleményeket is nélkülözhetetlenek tekintik. Legkevésbé a fogadóórákat és a teljesítményértékelési rendszerben kitűzött célokat tekintik munkájukat segítő forrásnak (21. számú ábra).

21. számú ábra

Információszerzési forrásai és azok fontossága a napi közterületi munka során

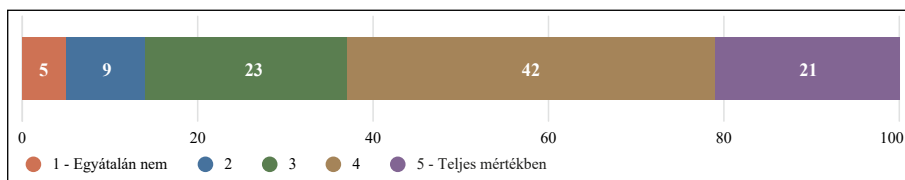

Forrás. A szerzők saját szerkesztése.

Egyötödük szerint a közterületi tevékenység teljes mértékben a valós közbiztonsági problémák kezeléséről szól. Ezzel 42%-uk egyetért. A rendőrök 14%-a van negatív véleményen ezzel kapcsolatban, 23%-uk pedig mindkét véleményt osztja. Ötfokú skálán az átlagérték 3,64 pont, tehát összességében inkább egyetértenek azzal, hogy a valós problémák kezeléséről szól a közterületi tevékenység (22. számú ábra).

22. számú ábra

A rendőrkapitányságon végzett közterületi tevékenység valós közbiztonsági problémák kezeléséhez való hozzájárulásának mértéke (N=310)

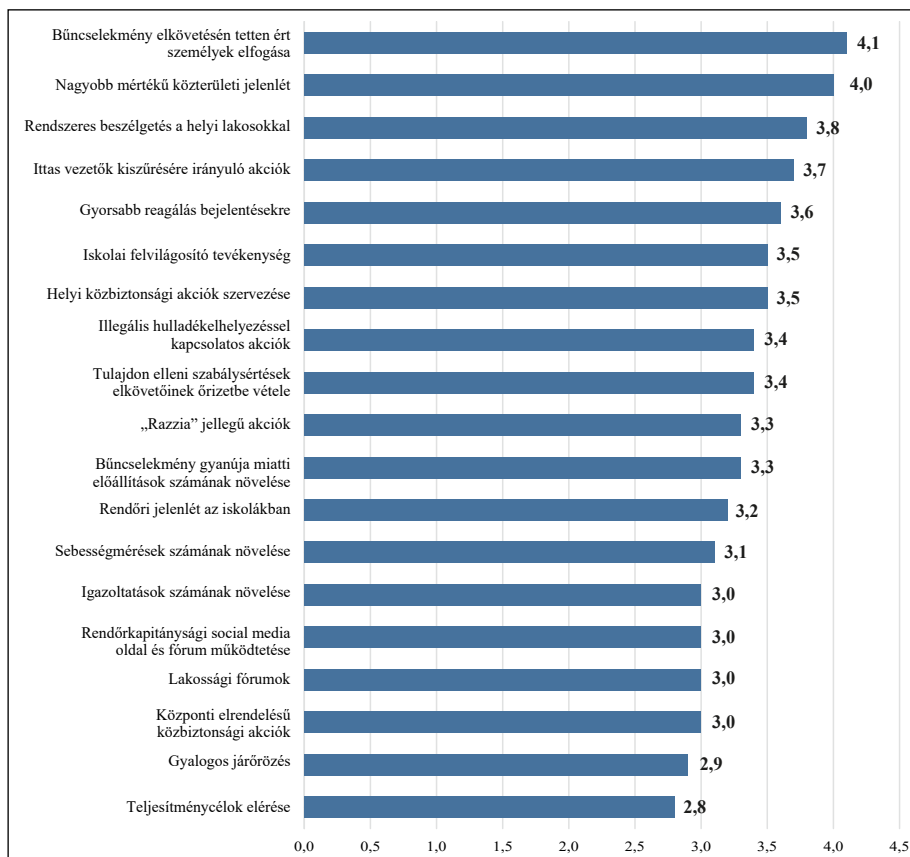

Forrás. A szerzők saját szerkesztése.

A helyi közbiztonságot a rendőrök szerint leginkább a bűncselekmények elkövetőinek elfogásával lehet javítani. Fontos, hogy rendszeresen beszélgessenek a helyi lakosokkal. Legkevésbé hatékonyak a lakossági fórumok szervezését, a központi akciókat, a gyalogos járőrözést és a teljesítménycélok elérését tekintik (23. számú ábra).

23. számú ábra

Egyes rendőri tevékenységek közbiztonság javításához való hozzájárulásának mértéke a megkérdezett rendőrök szerint (N=310)

Forrás. A szerzők saját szerkesztése.

Összegzés, következtetések

Civil és rendőr hasonlóan gondolkodik a biztonságról Fejér vármegyében. A biztonsággal legtöbben a közbiztonságot azonosítják. Az is látszik, hogy a közbiztonság legfőbb letéteményesének tartott rendőrség hatékonyságáról is egyező a véleményük, hiszen mindkét megkérdezett csoport 80%-ban tartja hatékonynak rendőrségünket.

A rendőrökkel végzett kérdőíves felmérésből egyértelműen megállapítható, hogy a közterületen dolgozók tisztában vannak a lakossággal való kapcsolattartás jelentőségével, és tudatosan keresik annak lehetőségeit. A közbiztonságérzetet növelő intézkedések között nagy jelentőséget tulajdonítanak a lakossággal való szoros együttműködésnek, amely a válaszok alapján szinte ugyanolyan mértékben növeli a rendőrség tekintélyét, javítja a munka civil megítélését, hatékonyságát, a helyi közbiztonsági problémák kezelését és a közbiztonság érdekében végzett tevékenység társadalmasítását. Lényeges egyezés tapasztalható a közösségi összefogás szükségességének megítélésében is. A két megkérdezett csoport hasonlóan látja a vagyonsbiztonság javítása érdekében szükséges intézkedések fontosságát is. A közterületen dolgozó rendőrök fontos, munkájukat támogató eszköznek tartják a lakossági véleményeket, azonban ezekhez legkevésbé a szervezett lakossági fórumokon jutnak, jóval inkább a lakókkal való beszélgetéseket részesítik előnyben.

A kapcsolat ápolásának módját és az azt akadályozó körülmények megítélését érintően a kutatás eredményei nagy hasonlóságot mutatnak a Jan Terpstra, Nick Fyfe és Rense Salet által leírt absztrakt rendőrség jelenségénél tapasztaltakhoz (Terpstra, Fyfe & Salet, 2019). A szerzők a skót és holland rendőrség reform utáni állapotát vizsgálva megállapították, hogy az egységes nemzeti rendőrsegek a biztonságot leginkább fenyegető globális veszélyek (illegális migráció, terrorizmus, nemzetközi drokkereskedelem, COVID) kezelésére, valamint a szervezettel szemben megfogalmazott mennyiségi jellegű teljesítménykövetelmények teljesítésére összpontosítanak, miközben a közösségekkel egyre személytelebber, formálisabb viszonyt ápolnak. Ezt a folyamatot erősíti az a körülmény is, hogy a rendőrség egyre kevésbé függ tagjainak hely- és személyismeretétől, mivel ezt egyre inkább a digitális adatrendszerek logikája és kategorizálása váltja fel. A rendőrség működését új technológiák segítik, melyek kevésbé igénylik a rendőr és a közösségek szoros partnerségét. E körülmények pedig a rendőrséget a társadalom szövetéből kiszakadó absztrakt szervezetté kezdik formálni. A hasonlóság egyrészt abban mutatkozik, hogy rendőreink a szolgálat közbeni spontán beszélgetések mellett a közösségi médiát tartják a leghatékonyabb kapcsolattartási módnak, másrészt pedig a kapcsolattartás legnagyobb

akadályának a teljesítménykövetelmények szorítását és a működési területen kívül végrehajtandó feladatokat látják.

Figyelemre méltó jelenség, hogy a rendőrség állománya körében a szervezet kultusza a kisebb településeken jóval erősebb, mint a nagyvárosokban. Ezt mutatja a rendőrség fontosságának és hatékonyságának megítélésével kapcsolatban adott válaszok megoszlása, de a közbiztonság javulását is kisebb rendőrkapitányságokon – Gárdonyban és Sárbogárdon – érezték legnagyobb mértékűnek a rendőrök.

A kérdőíves kutatás talán legszembeszökőbb tanulsága, hogy mind a lakosság, mind a rendőrség erősen hisz az együttműködésben, azonban a rendőrök nem ismerték még fel a rendőrségen kívüli rendészeti szereplők lehetőségeit a közbiztonság védelmezésére. Láthatóan kisebb jelentőséget tulajdonítanak mind a polgárőrségnek, mind az áldozatvédelmi szervezeteknek, mind pedig az önkormányzatoknak, mint a lakosság köréből megkérdezettek. Ennek mögöttes okainak feltárása további kutatásokat indukál. Elképzelhető, hogy a plurális szereplők pontos jogállásáról, működésük szabályozásáról keveset tudó lakosokban idealizált kép jelenik meg, ezért ezekre a szereplőkre inkább mint lehetőségre tekintenek. A közterületi rendőrök ezzel szemben a praktikus segítséget tartják értéknek, az együttműködést a napi realitások alapján ítélik meg, így kevésbé látják hasznosnak és fontosnak a közbiztonság rendszerének más szereplőit.

Az egyes szervezetek jelentőségének megítélése mellett következetesen ez a szemlélet tükröződik vissza abban is, hogy a lakoságnál jóval alacsonyabb arányban tartják fontosnak és hasznosnak az önkormányzati rendőrök munkába állítását és a polgárőrség létszámának emelését. Az önkormányzat közbiztonsági tevékenységének kívánatos fejlesztési irányaira vonatkozó kérdésre adott válaszokból egyértelműen kirajzolódik, hogy rendőreink elsősorban a rendőrség munkáját támogató bázisként, semmint önálló közbiztonsági szereplőként tekintenek az önkormányzatokra.

A polgárőrség ambivalens megítélése rajzolódik ki a különböző ide vonatkozó kérdésekre adott válaszokban. Amíg a szervezet fontosságára és hatékonyságára adott válaszok pontszámai alacsonyak voltak, addig arra a kérdésre, hogy mennyiben segíti a mindennapok munkáját a polgárőrség, igen magas pontszámot adtak a megkérdezett rendőrök. Az is kiderül a válaszokból, hogy feladataik közül azokat tartják igazán hasznosnak, amelyekkel a rendőrség mindennapi munkáját segítik ki (rendezvénybiztosítás, helyszínbiztosítás, forgalomirányítás).

Rendőreink a lakossághoz képest jóval nagyobb mértékben szorgalmaznák a közterületi rendőri létszám megemelését, vagy egyáltalában a közterületi rendőri tevékenység fokozását. E pontnál azonban némelyest pontosításra vagy árnyalásra szorul a kép, amely a rendőrök véleménye alapján kialakult. Köztük

dolgozva, a velük folytatott beszélgetések és interjúk alapján állítjuk – bár kétségtelenül kínálja magát e következtetés –, nem arról van szó, hogy a rendőrök a bűnmegelőzés ellenében az elrettentő hatású közterületi jelenlét fontosságában hinnének. A válasz értelmezéséhez fontos körülmény, hogy közterületi rendőröket kérdeztünk, ezért véleményükben a létszámihiány ellensúlyozásának kívánatossága jelenik meg. A közterületi munkát valóban a bűnmegelőzés egyik hatékony eszközeként értékelik, így az az igény, amely a jelenlét növelésére irányul, egyben a bűnmegelőzés javítását is célozza. Az azonban a válaszokból kiderül, hogy mindezt nem a represszív intézkedések fokozására használnák. A „razzia” jellegű akciókat, az előállítások vagy a sebességmérések számának növelését nem tartják olyan eszköznek, amely a helyi közbiztonság javításához hozzájárulna. Az erre vonatkozó kérdés során a három legfontosabbnak a bűncselekmények elkövetőinek elfogását, a nagyobb mértékű közterületi jelenlétet és a helyi lakosokkal való rendszeres beszélgetést tartották.

A választott minta sajátosságából fakadhat az az első ránézésre ellentmondásos helyzet is, hogy amíg a biztonságérzet javítása érdekében a legfontosabbnak a közterületi jelenlét növelését tartják, addig ennek a legnyilvánvalóbb megjelenését, a gyalogos járőrözést a legalacsonyabb pontszámmal illették a felsorolt lehetőségek között. E kettős megítélés kézenfekvő oka lehet a rendőrök kényelemszeretete, azonban legalább ennyire véleményformáló lehet az a körülmény, hogy az alacsony közterületi rendőri ellátottság nem teszi lehetővé a biztonságérzetet kétségtelenül növelő, a reagálás képességét azonban jelentősen lecsökkentő gyalogos járőrözést.

A megfogalmazott hipotéziseket a kérdőív egyértelműen igazolta. A Fejér vármegyei rendőrök erős igényt formálnak az együttműködésre, a közbiztonság problémás helyzeteinek kezelése során építenek a közösségből érkező véleményekre. Kimutathatók ugyanakkor az absztrakt rendőrség jelenségének bizonyos elemei is, ami hátráltatja az együttműködést. Az is látszik, hogy a közbiztonság plurális rendszere intézményesült szereplőinek (önkormányzatok, polgárőrség, áldozatvédelmi szolgálat) fontosságát és hatékonyságát rendőreink a lakosság körében mértnél jóval alacsonyabbra értékelik. Ennek oka lehet az is, hogy a rendőrségen nem alakult még ki a többszereplős rendészet iránti igény, de az is, hogy a rendőrségen kívüli szereplők mai állapotukban valóban nem szolgálják kellően hatékonyan a közbiztonságot. Erre vonatkozóan további elemzéseknek van helyük a közeljövőben. A biztonságértelmezésről és a rendőrség együttműködési készségéről kialakított képet árnyalhatják a vezetőkkel készített interjúk tapasztalatai is, melyeket egy másik önálló tanulmányban tervezünk ismertetni.

Felhasznált irodalom

Terpstra, J., Fyfe, N. & Salet, R. (2019). The Abstract Police: A conceptual exploration of unintended changes of police organizations. *The Police Journal: Theory, Practice and Principles*, 12(4), 339–359. <https://doi.org/10.1177%2F0032258X18817999>

A cikkben található online hivatkozás

URL1: *Közbiztonság, rendőrség 2021 – parlamenti infótabló a bűnözés alakulásáról*. https://www.parlament.hu/documents/10181/39233533/Infotablo_2021_11_kozbiztonsag_rendorseg_2021.pdf/9aa47545-dfad-d639-c881-dc1916afa86f?t=1618209976384

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Budavári Á. & Ruff T. (2024). A közterületen szolgáló rendőrök biztonságértelmezése, együttműködési készsége és a közbiztonság problémáinak meghatározása Fejér vármegyében. *Belügyi Szemle*, 72(4), 629–655. <https://doi.org/10.38146/BSZ-AJIA.2024.v72.i4.pp629-655>

Nyilatkozatok

Összeférhetetlenség

A szerzők nem jelentettek összeférhetetlenséget.

Finanszírozás

A tanulmány az Innovációs és Technológiai Minisztérium Kooperatív Doktori Program Doktori Hallgatói Ösztöndíj programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott támogatásával készült.

Etikai nyilatkozat

Az adatokat kérésre rendelkezésre bocsátják.

Nyílt hozzáférésről szóló tájékoztatás

Jelen cikk a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY NC-ND 2.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.0/>) feltételei szerint publikált Open Access közlemény, melynek szellemében a cikk bármilyen médiumban szabadon felhasználható, megosztható és újraközölhető, feltéve, hogy az eredeti szerző és a közlés helye, illetve a CC License linkje feltüntetésre kerülnek.

Levelező szerző

A cikk levelező szerzője Budavári Árpád, aki a budavaria@fejer.police.hu e-mail címen érhető el.